

Танас Х.В.

КПІ ім. Ігоря Сікорського

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ НА МАКРОЕКОНОМІЧНУ СТАБІЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ

В умовах повномасштабної війни зовнішнє фінансування України стало критичним чинником виживання та стійкості національної економіки. Вплив залученого зовнішнього фінансування визначається не лише безпрецедентними обсягами, яке є основним джерелом покриття величезного дефіциту державного бюджету і фінансування соціальних видатків, але й його прямим впливом на ключові макроекономічні показники: стабільність гривні, стримування інфляції та підтримку економічної активності.

Питання участі міжнародних організацій у процесі надання допомоги розглядали у своїх роботах О. Литвинчук, А. Шевчук, О. Войтюк [1] та інші дослідники. Міжнародні фінансові організації відіграють ключову роль у забезпеченні макрофінансової рівноваги, стабілізації банківського сектору, реформуванні державного управління та розвитку критичної інфраструктури. Проте зростання обсягів зовнішніх запозичень та донорської допомоги супроводжується низкою ризиків: борговою залежністю, посиленням зовнішнього контролю над національною економічною політикою, нестабільністю фінансових потоків у разі зміни політичної ситуації в країнах-донорах. Незважаючи на активну співпрацю України з МВФ, Світовим банком, ЄБРР та іншими структурами, постає необхідність об'єктивного аналізу ефективності використання зовнішньої підтримки, її впливу на економічну стійкість, а також формування стратегій зменшення боргового навантаження у довгостроковій перспективі. Оцінка результатів міжнародної фінансової взаємодії в умовах війни та глобалізаційних трансформацій є особливо актуальною для формування нової економічної політики України.

Сучасний етап розвитку України характеризується значними викликами, пов'язаними з повномасштабною війною та глобальними економічними трансформаціями. У цих умовах особливої актуальності набуває питання забезпечення економічної стабільності та сталого розвитку держави. Водночас глобалізація значно посилює вплив зовнішніх факторів на національну економіку, ускладнюючи управління внутрішніми ресурсами та підвищуючи потребу в міжнародній фінансовій підтримці. Глобалізація стала однією з найважливіших рис сучасної світової економічної системи, визначаючи хід світового розвитку та змушуючи переосмислювати багато законів економічного розвитку. Згідно з домінуючою точкою зору на глобалізацію, жодну поведінку чи процес у суспільстві (економічний, політичний, правовий чи соціальний) не можна розглядати ізольовано. Глобалізація – це процес інтеграції та взаємодії країн і економік у глобальному масштабі. Вона приносить як значні можливості, так і серйозні виклики для сучасних економічних моделей [2].

Важливу роль у розвитку країни відіграє і Група Світового банку. Світовий банк активно підтримує реалізацію інфраструктурних, соціальних та екологічних проєктів. Його діяльність охоплює сектори освіти, охорони здоров'я, енергетики, транспорту, децентралізації. В даний час роль Світового банку дедалі більше зростає, оскільки він виступає ключовим партнером у відновленні пошкоджених об'єктів та розвитку потенціалу місцевих громад. Світовий банк є другим за обсягами кредитування міжнародним донором України після Міжнародного валютного фонду. Таким чином, підтримка Групи Світового банку стала важливим фактором у підтримці життєдіяльності держави, стабілізації економіки та започаткуванні процесів відновлення і така допомога є основою для модернізації державних інституцій та покращення добробуту громадян.

Після російського вторгнення у 2022 році ЄБРР схвалив пакет підтримки на суму 2 мільярди євро, з яких понад 1 мільярд євро було призначено для України і обсяг допомоги планувався збільшити до 3 мільярдів євро до кінця 2023 року, з акцентом на енергетичну та продовольчу безпеку, інфраструктуру та фармацевтику [3]. Розглянемо

таблицю фінансової допомоги Україні під час повномасштабного вторгнення 2022-2025-х років.

Таблиця 1.

Обсяги та структура міжнародної фінансової допомоги Україні (2022–2025 рр.)

Рік	Обсяг, млрд \$	Основні донори	Форми допомоги	Призначення
2022	≈31	ЄС, США, МВФ, Світовий банк	Кредити, гранти	Підтримка бюджету й оборони
2023	≈37	ЄС, США, МВФ	Гранти, пільгові кредити	Бюджетна стабільність, відновлення
2024	≈41	ЄС (17,3), США (8,3), МВФ (5,3), Світовий банк (3,2)	~46% гранти, ~54% кредити	Соціальні програми, енергетика
2025 (прогноз)	≈25	ЄС, США, МВФ, Канада	Кредити, гранти	Післявоєнне відновлення

Джерело: [4].

Таким чином, міжнародна допомога відіграє значну роль у підтримці фінансової стабільності України під час війни. Іноземні надходження допомагають запобігти гіперінфляції, забезпечити функціонування бюджету, фінансувати соціальні виплати, оборону та відбудову інфраструктури у звільнених регіонах. Підтримка партнерів також зміцнила довіру інвесторів та зберегла доступ до іноземних ринків капіталу. З метою забезпечення фінансової незалежності України в умовах тривалого конфлікту доцільно переглянути підходи до залучення міжнародної допомоги:

- пріоритетом мають бути прозорість та підзвітність у використанні коштів;
- доцільно запровадити незалежний моніторинг проектів за участю міжнародних та громадських організацій;
- стратегія має підтримувати розвиток внутрішніх ресурсів: підприємництво, приватні інвестиції, цифровізацію фінансів
- необхідна інтеграція України до європейських фінансових та інвестиційних механізмів. Тільки комплексний підхід забезпечить фінансову стабільність та економічне зростання у повоєнний період.

У середньо- та довгостроковій перспективі міжнародна фінансова підтримка залишатиметься ключовим чинником забезпечення стійкості України та її здатності протистояти тривалій російській агресії. Водночас очікується поступовий перехід від переважно грантових форм допомоги до більш стабільних і довготривалих інвестиційних інструментів. Поглиблення інтеграції України до європейських і глобальних економічних систем відкриватиме нові можливості для мобілізації ресурсів та зменшення залежності від прямої бюджетної підтримки.

Перелік посилань:

1. Литвинчук О., Шевчук А., Войтюк О. Міжнародна допомога Україні в умовах війни як вид співробітництва з міжнародними організаціями. Геополітика України: історія і сучасність випуск. 2024 №1 (32). URL: <http://geopolitics-of-ukraine.uzhnu.edu.ua/article/view/305029>
2. Бевз Т. А. Вплив глобалізації на утвердження національної ідентичності в умовах війни: виклики і загрози. *Українознавство*. 2022. № 3 (84). С. 8–26.
3. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/international/financial-institutions>
4. Development partners provided Ukraine with over \$41 billion in budget support in 2024 <https://mof.gov.ua/en>